

הוראתו על חשש פיקוח נפש

בזמנו בשנת תר"ט בוילנא, כשר' ישראל היה בן שלוששים ושמונה, פרצה (ל"א) מגיפה בעיר וילנא, 'חולירע' (בר מינ')*. ובאותו שנה ב'יום הכיפורים' הייתה שאלה גדולה מה לעשות, הרי אם לא יאכלו, יהיו בצום, ייחלשו, ויש סכנה שחלילה החולי יתגבר ויתפשט יותר. ודעת ר' ישראל הייתה שצריכים לאכול, כיון שהתורה אמרה 'וחי בהם' (ויקרא יח ה) ולא שימות בהם (יומא פה:), פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה. מי אמר שצריכים לצום? הבורא יתברך. והוא זה שציווה השנה לאכול ביום הכיפורים מפני פיקוח נפש. וביום הכיפורים עמד ר' ישראל בבית הכנסת הראשי בעירו, אמר להם: 'על דעת המקום ברוך הוא, כל אחד ואחד חייב ביום הכיפורים הזה לאכול ולשתות, שאם לא יאכל וישתה יש חשש של סכנת נפשות בזה!', והוא בעצמו הוציא ולקח 'עוגה' ובירך לפני כולם 'בורא מיני מזונות' ואכל. ראו כולם שאפילו ר' ישראל שהיה שר התורה, ושהוא מדקדק במצוה קלה כבחמורה עד קצה אחרון - אף על פי כן אוכל ביום הכיפורים, כולם אכלו.

ואחר כך יצא על ה'פסק' הזה רעש גדול, כמה מהרבנים שבעירו לא הסכימו להיתר 'כללי' כזה, אם יש שאלה לגבי יחיד, יש לדון בה לגופו של אדם, אבל לא להתיר 'היתר כללי' לכלל הציבור כולו. ור' ישראל פרסם שימסור שיעור, וכל התלמידי חכמים שבעיר באו

יא. ר' ישראל נחליץ חושים להציל את היישוב שם, הוא לקח ארבעים או שלושים אברכים צעירים, בחורים, והתפקיד שלהם היה לטפל בכל מי שנעשה חולה, הוא ארגן מעין בית חולים פרטי עם מיטות ורפואות, וכל מי שהיה חולה היו מטפלים בו. והוא הבטיח לאבות של הבחורים הללו, 'אני ערב, על הכתפיים שלי, שאני לוקח אותם ויחזיר אותם בריאים ושלמים! לא יאונה להם כי הוא זה!', ובאמת כך היה, אף אחד מהבחורים הללו לא נדבק במחלה של ה'חולירע' (או מחלות אחרות). והם טיפלו והצילו שם נפשות בלי סוף.

לשיעור, חשבו שמסתמא הוא יסביר על סמך מה הוא קבע את ה'פסק' הזה להיתר כללי לכל הציבור כולו. אבל ר' ישראל עמד, ובמשך שש שעות רצופות הוא אמר פלפול אדיר בענייני 'טומאת נגעים'. פלפול שאין כדוגמתו, בעמקות אדירה בסוגיות הללו. (יש כאלה שלא מבינים מה זה בכלל 'טומאת נגעים'...). ראו כולם שבאמת 'ידיו רב לו', משכמו ולמעלה בחכמת התורה.

במה התעסק סמוך לפטירתו

מספרים עליו שקודם פטירתו - הוא נפטר בעיר 'קניגסברג' (עיר שם בחוצה לארץ) - הוא הרגיש שהוא עומד להיפטר, אבל אף אחד מבני המשפחה, או מהתלמידים (ר' איצ'לה והסבא מקעלם) לא היה אתו, אלא הוא היה שוכב חולה בבית של איזה מישהו, יהודי פשוט. וברגעים האחרונים, בשעה האחרונה שלו, שהוא יודע שעוד רגע קט הוא עולה ל'בית דין של מעלה', (אשר כל ימיו הוא היה חרד חרדה עצומה ואדירה מ'עוון' ו'יום המשפט', כל ימיו היה ב'חלחלה' מפני ה'משפט' ב'בית דין של מעלה', תמיד הוא עורר 'מה נשיב ביום פקודה', רואים בכתבים שלו, ב'איגרת המוסר' שלו, וב'מכתבים' שלו בספר 'אור ישראל'), ובשעה האחרונה שלו, (שודאי שכל כולו היה קדש קדשים לה' אלהים, כל כולו היה מונח במחשבות של 'תשובה' אמיתית מעומקא דלבא), מה הוא עשה? במה הוא התעסק? הוא קרה לאותו יהודי שהיה שם בבית, והתחיל לדבר אתו, אמר לו: 'העולם יש להם פחד מה'מת', מפחדים מהמת. אבל תדע לך שה'מת' לא עושה כלום.. (לא ראינו אף 'מת' שהזיק למישהו.. הוא לא 'נושך'..), תדע לך שהחרדה הזו אין לה שום בסיס הגיוני וטבעי שיש מה לפחד מה'מת'. אבל כך זה, אדם שיודע שבחדר הזה יש 'מת' הוא כולו מתיירא ומתפחד. תשאל אותו: 'על מה אתה מפחד? וכי ראית שהוא קם?.. הוא לא קם..